

Ajuntament de
Barcelona

la capella

BCN PRODUCC- CIÓ '15

16/09 - 01/11

Sala Gran

XIANA GÓMEZ
*CULTURA DE
DORMITORIO.
NARRACIONES DE
ADOLESCENCIA
FEMENINA*

Espai Cub

**FEDERICO GARCÍA
TRUJILLO**
FRAMES ROCÍO

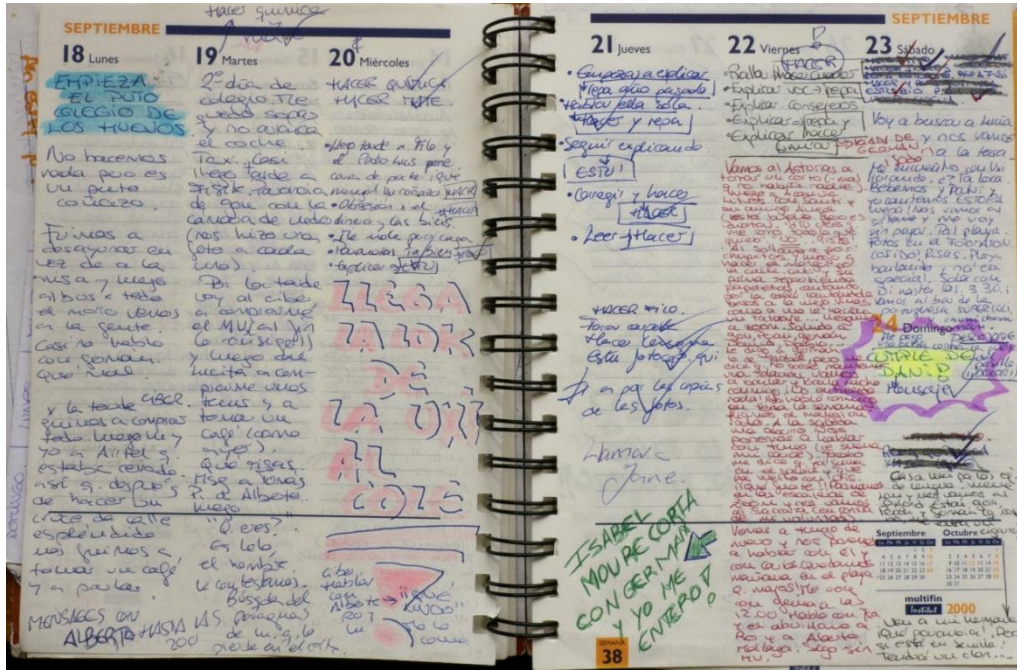
DOSSIER DE PREMSA

XIANA GÓMEZ-DÍAZ

CULTURA DE DORMITORIO. NARRACIONES DE ADOLESCENCIA FEMENINA

Sala Gran

Inauguració Dimarts 15 de setembre, a les 19:30h. Del 16/09 a l'1/11

L'exposició, sobre secrets, identitat i rols socials, és una exploració fascinant d'aquestes temàtiques a través de les produccions culturals que les adolescents fan en la intimitat del dormitori, quan tanquen la porta als pares i al món. L'exposició és fruit de la investigació sobre la literatura íntima i les anomenades cultures de dormitori – nom genèric que al·ludeix a les produccions que les adolescents fan en privat– que la realitzadora i artista visual **Xiana Gómez-Díaz** va emprendre juntament amb **Carla Calleja** el 2013. El concepte de cultura de dormitori va néixer de la mà de la sociòloga feminista **Angela McRobbie** cap a final de la dècada del 1970, arran de la necessitat de reivindicar les pràctiques femenines domèstiques en l'adolescència davant les masculines, més abordades i estudiades.

Diaris secrets, carpetes farcides d'adhesius i fotografies, autoretrats dibuixats, sobres adornats amb missatges en clau, habitacions decorades com universos bigarrats, etc. Sobre aquestes produccions privades, l'exposició fixa una mirada enriquida amb diferents enfocaments, com ara l'antropologia, la sociologia, l'art, la psicologia, la semiòtica, la narratologia i, fins i tot, la grafologia. Així és com aquestes pràctiques privades adolescents revelen els sistemes simbòlics de valors i autoritat de les autores (família, escola, comunitat, mitjans, etc.), a la vegada que permeten entreveure com funcionen els condicionaments culturals des de l'adolescència, amb vista a una valoració de la societat en general.

Cultura de dormitorio. Narraciones de adolescencia femenina (Cultura de dormitorio. Narracions d'adolescència femenina) mostra fotografies, vídeos i un grapat valuós de documentació íntima original que diverses dones han donat per a la investigació. Fins ara, **Xiana Gómez-Díaz** ha recollit més de seixanta diaris íntims escrits durant l'adolescència per dones que avui tenen entre 22 i 55 anys. La investigació continua en curs.

Dos temes fonamentals sobrevolen tota l'exposició: el secret i l'autorepresentació. El secret és un concepte rellevant, ja que aquestes produccions culturals, que es basen en la canalització d'una pulsó íntima, es fan a porta tancada: són creacions tremendament singulars perquè no estan destinades a cap públic, sinó que recorren al secret per no ser revelades ni llegides per ningú. El diari femení com a producte industrial se sol vendre amb clau i cademat, i les joves –com subratlla especialment l'exposició– ideen codis, jeroglífics i sistemes xifrats i d'encriptació per ocultar els seus pensaments. Aquests dos aspectes manifesten un determinat tipus d'aprenentatge des de la tendra infància sobre la gestió de la vergonya i la plusvàlua del secret.

D'altra banda, l'exposició enfoca l'adolescència com un període d'autoconstrucció de la identitat en procés. En aquesta època de la vida, una individualitat creixent però indefinida pugna i demana pas en un laberint de projeccions: les que imposa la família, les emeses pels mitjans de comunicació i les que emanen de la pròpia subjectivitat. Dibuixos, preguntes, jocs i autoretrats sobre allò que es va ser, s'és o s'hauria de ser constitueixen experiments que serveixen com a eines per buscar-se en una etapa controvertida de la vida. Actualment, el dibuix ha estat substituït progressivament pel *selfie* i altres pràctiques relacionades directament amb Internet i l'entorn digital. L'exposició no deixa de banda aquests llenguatges contemporanis de l'autorepresentació en la intimitat, que plantegen, no obstant això, la contradicció d'estar destinats a ser mostrats, en oposició a les pràctiques més tradicionals, que es duïen a terme sota la pragmàtica del secret.

Cultura de dormitorio. Narraciones de adolescencia femenina regala una sinceritat colpidora: produccions sense protocol, d'una naturalitat i una honestetat radicals, cuinades en un context vital tan tràgic com efervescent. Els relats femenins, amb els seus codis, projeccions i condicionants, són eloqüents respecte del sistema i dels valors que aquest inocula en els individus, però també conviden a una reflexió més general sobre les etapes que tots passem en la vida.

Xiana Gómez-Díaz és realitzadora i artista visual, cofundadora de la productora especialitzada en cinema documental d'autor i vídeo experimental Walkie Talkie Films (2008). En la seva obra i els seus estudis, ha explorat el relat íntim, la construcció de la identitat, els rols de gènere i la comunicació no verbal, així com les qüestions formals de la relació entre la imatge i la música. És doctora en Comunicació Audiovisual (UAB), i llicenciada en Comunicació Audiovisual (UAB) i Periodisme (Universitat de Southampton). Creadora i productora musical (Ta!, The Adaptation Dance), treballa en obres personals i com a compositora de bandes sonores. La seva obra s'ha inclòs en trobades, mostres d'art, festivals de cinema d'autor i programació de televisions públiques. El 2015 ha guanyat el Proyecto X Films del festival de cinema Punto de Vista amb No hablemos de ello. Actualment treballa en la producció d'aquesta pel·lícula mentre enllesteix el seu primer llargmetratge, Proyecto D, que parteix de la mateixa investigació que aquesta exposició.

FEDERICO GARCÍA TRUJILLO

FRAMES ROCÍO

Espai Cub

Inauguració Dimarts 15 de setembre, a les 19:30h Del 16/09 a l'1/11

El juliol del 1980 es va estrenar al cinema Bellas Artes de Sant Sebastià **Rocío**, de Fernando Ruiz Vergara, un documental que enregistrava la famosa romeria del Rocío des d'una dimensió antropològica de la qual aflorava, alhora, un fons sociopolític que corresponia al d'un país en un moment de transformació històrica. La crítica i el públic van reconèixer de seguida la qualitat i el valor artístic de l'obra, que va començar a rebre ràpidament premis i elogis. En primer lloc, va obtenir el premi al millor llargmetratge del I Festival de Cinema de Sevilla i, tot seguit, va ser seleccionada pel Ministeri de Cultura, juntament amb *Ópera prima*, de Fernando Trueba, per representar Espanya al Festival Internacional de Cinema de Venècia. Després d'aquestes primeres reaccions, però, una sèrie de fets va evidenciar l'acció encoberta de certs sectors del poder fàctic hereu del règim, en una Espanya que semblava no estar decidida a dur a terme les seves transicions. L'anunci del Ministeri de Cultura va ser només això, un titular, i el 23 de febrer del 1981 (sí, el mateix dia del cop d'Estat), la família de José María Reales Carrasco va presentar una querrela per injúries greus i escarni a la religió catòlica. El jutge va acabar ordenant el segrest de totes les còpies de **Rocío**, un fet que, a la pràctica, és el trist exemple d'una pel·lícula censurada en democràcia.

La càrrega simptomàtica del material en qüestió palesa encara més el silenci continu que la pretesa democràcia espanyola ha hagut i ha de suportar encara per apaivagar

l'afany de justícia que clama en termes de memòria històrica. Si l'oblit imposat per les forces del tardofranquisme espanyol no només ha quedat plasmat en el dictamen judicial, que argumenta que “la vivencia de la Guerra Civil Española es tan fuerte que impide considerar los hechos ocurridos en la misma como pertenecientes a la historia”, el que resulta més obtús és que aquesta opinió s'hagi consagrat en el present, perquè la sentència continua tenint validesa legal i va acabar sent ratificada pel Tribunal Suprem. Així, doncs, l'argument judicial sosté que perquè hi hagi història abans ha d'haver-hi oblit. Aquesta és la lògica a la qual s'ha enfrontat sempre **Federico García Trujillo** i que ha disseccionat meticulosament a **Frames Rocío**.

L'oblit és una segona mort. La part interessant de l'episodi, el que és realment paradoxal i esfereïdor, és que la censura es va aplicar a un material prèviament censurat pel mateix director i el seu equip de postproducció, i així es mostra, sorprenentment i sense embuts, en la versió original del documental. Hi ha un moment en què l'atenció se centra en la manera com es produeix l'intercanvi simbòlic que permet el caos provisional de les masses exaltades pel fervor a la figura de la Verge, a canvi d'una obediència tàcita la resta de l'any a les jerarquies i a les estructures d'explotació social que hi ha a la regió des de fa segles. La tensió es posa de manifest sobretot quan Pedro Gómez Clavijo, un vell veí d'Almonte –lloc on se celebra la romeria–, narra com van tenir lloc certs crims feixistes durant la Guerra Civil i assenyala José María Reales Carrasco, un destacat terratinent i fundador de la Real Hermandad de Nuestra Señora del Rocío de Jerez de la Frontera, com a autor dels fets. Quan pronuncia el seu nom, el director aplica un tall de so mentre apareix en pantalla una fotografia de l'acusat amb una franja negra sobre el rostre, que li protegeix la identitat. De tota manera, tothom sap qui van ser els botxins. Això no s'oblida.

Sí, l'oblit és una segona mort, i quan s'imposa per la força l'hauríem de considerar també com una mena d'assassinat. En topat amb aquest *corpus delicti*, **Federico García Trujillo** s'afanya a revifar-lo. Sap que retornar la vida a aquestes memòries és sempre un procés frankensteinianà, un procés implícit en l'estructura cinematogràfica, que no és sinó suturar pedaços perquè les coses se'ns tornin a presentar com si fossin vives, una vegada i una altra, amb la mateixa insistència del que no s'oblida mai. Per **García Trujillo**, la reanimació d'aquests dos minuts de material censurat comporta una labor manual de primer ordre, no només com a intent d'eludir la vigència de la sentència judicial que prohibeix presentar el material censurat en públic, sinó també com a estratègia de resistència a l'espectacle i a la banalització derivada de l'accés fàcil al consum. Hi ha coses de la memòria que no es poden convertir en moneda de canvi simple i grollera, en aquest mercantilisme polític del "si oblideu, tindreu democràcia".

Federico García Trujillo (La Laguna, Tenerife, 1988) ha aconseguit atreure l'atenció de l'entorn artístic barceloní amb un treball de resignificació i recontextualització en traslladar a un suport artesanal –normalment pintura i dibuix– els continguts mediàtics que es produeixen en la nostra contemporaneïtat i, sobretot, els que es produeixen per circumstàncies històriques i que pugnen per quedar representats en el present. És llicenciat en Belles Arts per la Universitat de Barcelona i va estudiar un any a la Universitat Metropolitana de Manchester. Va exposar *La pintura como lenguaje documental* a la galeria Miscelanea de Barcelona i va ser seleccionat per participar a la Biennial d'Art Contemporani – Jove Creació Europea, una exposició que ha itinerat per diversos països europeus. També ha participat en nombroses exposicions col·lectives, entre les quals destaquen *Aparteu les cadires* (Can Felipa Arts Visuals, Barcelona), *Escenaris de realitat (re)ficcionada* (Fundació Arranz Bravo, l'Hospitalet de Llobregat), *Memorias de contrabando* (Centro de Arte La Recova, Santa Cruz de Tenerife) i *Artificiala* (Cyan Gallery, Barcelona).

Institut de Cultura de Barcelona

Departament de premsa

La Rambla, 99. 08002 Barcelona

+34 93 316 10 69

premsaicub@bcn.cat

Dossier de premsa i imatges disponibles a l'enllaç:

<https://eicub.net/?grup=Lacapella>

I al web

premsaicub.bcn.cat